

Motion till kommunfullmäktige:

Aktiv mobilitet – huvudfokus i Lunds folkhälsoarbete

Fysisk aktivitet är central för människors hälsa. Ett perspektiv som ofta glöms bort är hur samhällsplanering och infrastruktursatsningar kan påverka förutsättningarna att vara fysiskt aktiv. Förutsättningar för en bättre folkhälsa kan skapas genom smarta satsningar på gång, cykel och kollektivtrafik. Att underlätta för individen att vara fysiskt aktiv innebär samtidigt möjligheter att minska den klimatpåverkan och de luftföroreningar bilåkandet står för. Samtidigt som utsläppen minskar skapas gynnsammare förutsättningar för individen att göra andra, hälsofrämjande val. Därför bör aktiv mobilitet vara i fokus i Lunds kommuns folkhälsoarbete.

Befolkningen blir alltmer stillasittande, samtidigt som klimatförändringarna accelererar. Det finns två hot att hantera – ett mot folkhälsan och ett mot vår miljö. Hittills har de båda frågorna behandlats var för sig men genom att stimulera till ökad fysisk aktivitet kan vi påverka växthuseffekten samtidigt som det gagnar folkhälsan. En ökad andel resenärer med buss, spårvagn och tåg är bra för både hälsa och klimat. Det är hälsosammare med kollektivtrafik, den som åker kollektivt går och cyklar i snitt mer än den som hämtar bilen i garaget. Studier visar tydligt att en överflyttning från bil till gång, cykel och kollektivtrafik ger positiva hälsoeffekter tack vare ökade nivåer av fysisk aktivitet. Hälsa främjas genom en god planering med fokus på ökad fysisk aktivitet bland invånarna.

Folkhälsomyndigheten släppte tidigare i år rapporten ”Skolbarns hälsovanor” som visar att barn och unga sitter eller står still under större delen av sin vakna tid. De barn och unga som i undersökningen uppgav att de kände sig stressade över skolan, var mindre fysiskt aktiva än de som inte kände någon sådan stress. I slutet av förra året visade en omfattande studie att nära hälften, 46 %, av yrkesarbetande svenskar har en hälsofarligt dålig kondition och att denna andel har ökat dramatiskt sedan mitten av 1990-talet. Det finns ett direkt samband mellan kondition och risken att drabbas av sjukdom och förtida död. Den som är fysiskt aktiv minst en halvtimme om dagen mår bättre. Dessutom minskar risken för depression väsentligt och känslan av livskvalitet och välbefinnande ökar.

En resvaneundersökning som presenterades av Region Skåne i maj i år, visar att bilresandet ökar. Lund har högst andel resor som sker med cykel, men andelen har minskat från 28 till 27 %. I Lunds kommuns miljöredovisning 2018 är det tydligt att ett antal av målen för hållbara resor och transporter i LundaMaTs (Plan för miljöanpassning av transporterna i Lund) inte kommer att nås. Det gäller bland annat målen för ökad cykeltrafik och målen för minskad motorfordonstrafik. Detta sammantaget, visar att det är viktigt att satsa på kollektivtrafik och cykelvägar.

Aktiv mobilitet, dvs. fysisk aktivitet från gång, cykel samt förflyttningar till och från kollektivtrafik, ger en positiv folkhälsoeffekt. För samhället är stora kostnader och vinster kopplade till folkhälsan. Att få befolkningen mer fysiskt aktiv borde vara en prioriterad fråga i samhällsplaneringen, särskilt som det samtidigt kan bidra till en minskad klimatpåverkan från bilåkande. Ett klimatsmart samhälle är också mänskligt. Där får människor företräde

framför bilar. Det som behövs i det vardagliga livet finns i närområdet och gör att det går att cykla och gå dit. Det skapar också sociala mötesplatser. Detta i kombination med en bekväm och snabb kollektivtrafik gör att bilen bara används när den verkligen behövs. Därmed ökar både trafiksäkerheten och barns rörelsefrihet, vilket ger bättre förutsättningar för fysisk aktivitet. Hur transportsystemet utformas betyder mycket för vår hälsa genom möjligheten till aktiv mobilitet, d.v.s. möjligheten att gå eller cykla.

Ett led i att göra Lund mer hållbart och hälsofrämjande är att bevara och utveckla grönområden så att barnvänliga gång- och cykelvägar integreras i miljön nära bostäder och affärscentra. Cykelvägar behöver utvecklas och förstärkas med hänsyn till koldioxidutsläpp och till människors behov av fysisk rörelse. Prioritera cykelvägar i anslutning till skolor. Med bra gångvägar kan "vandrande skolbussar" skapas istället för att barnen körs till skolan med bil. Grönområden, sporthallar och utomhusanläggningar lämpliga för olika fysiska aktiviteter ska finnas tillgängliga utan att det förutsätter biltransport. Vi behöver följa upp att den fysiska planeringen för barn och unga utformas så att fysisk aktivitet uppmuntras. Så kan vi skapa förutsättningar för goda levnadsvillkor och levnadsvanor.

En god folkhälsa innebär att hälsan är så god som möjligt och samtidigt så jämnt fördelad som möjligt bland olika grupper i samhället. Utgångspunkten för Lunds kommuns folkhälsoarbete är det övergripande nationella folkhälsomålet, *Att skapa samhällsliga förutsättningar för en god och jämlik hälsa i hela befolkningen och sluta de påverkbara hälsoklyftorna inom en generation*. Ett program för social hållbarhet är på väg ut på remiss som ett led i folkhälsoarbetet i Lunds kommuns. Utöver det vill Miljöpartiet att Lunds kommun lyfter aktiv mobilitet som fokus för folkhälsoarbetet i kommunen. Folkhälsan kan främjas och klimatpåverkan mildras genom en bättre samhällsplanering med fokus på folkhälsa.

Med hänvisning till ovanstående föreslås kommunfullmäktige besluta

- Att ge kommunstyrelsen i uppdrag att (via miljö- och hälsoutsiktet) ta fram ett folkhälsoprogram med aktiv mobilitet som fokus.

Lund den 24 juni 2019

Karin Svensson Smith
Kommunalråd (MP)